

Εφετείο Αθηνών 5582/1991,

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 51/92 σελ. 514

Περίληψη: Έννοια εργατικού ατυχήματος. - Όταν οφείλεται σε αμέλεια των καταστατικών οργάνων του εργοδότη ή των προσώπων που προστήθηκαν απ' αυτόν παρέχεται στον παθόντα αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης που βασίζεται στην αδικοπραξία που εμφιλοχώρησε. - Κριτήρια καθορισμού του ποσού της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης απ' το δικαστήριο.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρο 1. Α.Κ. άρθρα 662, 914, 922.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος ο πρόεδρος Εφετών, κ. Δ. ΚΩΝΣΤΑΣ

Δικηγόροι η κ. Γεωργία Σιακαντάρη και ο κ. Κ. Τσαγγάλης

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 551/1915 όπως κωδικοποιήθηκε με το β.δ. 24.7/25.8.1920, ως ατύχημα από βίαιο συμβάν, το οποίο συμβαίνει σε εργάτη ή υπάλληλο των εργασιών ή επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και εκείνες των βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, στις οποίες γίνεται χρήση μηχανικών εργαλείων, θεωρείται κάθε βλάβη του σώματος ή της υγείας, η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου και επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή πριν ή μετά απ' αυτήν, αλλ' εξ αφορμής αυτής. Από τη διάταξη αυτή σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 71, 299, 298, 662, 914 και 932 ΑΚ, προκύπτει ότι σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος που οφείλεται σε αμέλεια είτε των καταστατικών οργάνων του εργοδότη είτε των προσώπων που προστήθηκαν απ' αυτόν, τα οποία παρέλειψαν να ρυθμίσουν, σύμφωνα με το άρθρο 662 ΑΚ, τα σχετικά με την εργασία και το χώρο παροχής αυτής, καθώς και τα σχετικά, με τις εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα ή εργαλεία, έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου, παρέχεται στον τελευταίο αξίωση για πληρωμή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, η οποία βασίζεται στην αδικοπραξία που εμφιλοχώρησε. Εξάλλου, από τη διάταξη του άρθρου 922 ΑΚ που ορίζει ότι ο κύριος ή προστάχας κάποιον άλλο σε μια υπηρεσία ευθύνεται για τη ζημιά που ο προσηθείς προξένησε σε τρίτο παράνομα κατά την υπηρεσία του, σαφώς συνάγεται ότι ο προστάχας ευθύνεται για τις ζημιές που προξενήθηκαν παράνομα σε τρίτο από τον προστηθέντα κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας που ανατέθηκε σ' αυτόν. Ακόμη ευθύνεται και όταν τις ζημιές αυτές προξένησε ο προστηθείς με την ευκαιρία της εκτελέσεως της υπηρεσίας του αυτής ή κατά κατάχρηση αυτής και κατά παράβαση των οδηγιών που δόθηκαν σ' αυτόν, καθώς και για κάθε πράξη του, αρκεί μόνο αυτή η ενέργεια να βρίσκεται σε αιτιώδη σύνδρομο προς την άσκηση της υπηρεσίας που ανατέθηκε σ' αυτόν (προσηθέντα). (Βλ. για όλα αυτά ΑΠ 1107/1987 ΕΕργΔ 47, 305, ΑΠ 401/1987 ΕΕργΔ 47, 123, ΑΠ 1823/1981).

Τέλος, το ποσό της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης καθορίζει το Δικαστήριο κατά την ελεύθερη κρίση του, βασιζόμενο στους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής και συνεκτιμώντας όλες τις συντρέχουσες περιστάσεις, όπως τις συνθήκες, το είδος, το μέγεθος και τις συνέπειες του ατυχήματος, το βαθμό του πταίσματος και την περιουσιακή κοινωνική και οικογενειακή κατάσταση των μερών (βλ. για όλα αυτά ΑΠ 1107/1987 ΕΕργΔ 47, 305, ΑΠ 401/1987 ΕΕργΔ 47, 123, ΑΠ 1823/1981 ΕΕργΔ 41, 326, ΑΠ 1324/1976 Αρχ. Νομολ. ΚΗ, 324, ΑΠ 183/1976 ΝοΒ 24, 724, Καυκά, Ενοχ. κάτω από το άρθρο 922, Βαμβούσκο στον Αρμενόπουλο ΛΑ', 329 όπου και παραπομπές σε συγγραφείς).

Στην προκειμένη περίπτωση, από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο ακροατήριο του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, οι οποίες περιέχονται στα επικαλούμενα και προσκομιζόμενα σε επικυρωμένο φωτοαντίγραφο ταυτόσημα προς την εκκαλούμενη πρακτικά συνεδριάσεως αυτού και λαμβάνονται η καθεμιά χωριστά και σε συνδυασμό και εκτιμώνται σύμφωνα με το λόγο γνώσεως και το βαθμό αξιοπιστίας του κάθε μάρτυρα, σε συνδυασμό με τις επικαλούμενες και προσκομιζόμενες 6802, 6803, 6804 και 6810 του έτους 1990 ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αθηνών, οι οποίες έχουν ληφθεί ύστερα από νομότυπη και εμπρόθεσμη κλήτευση του αντιδίκου, και ακόμη σε συνδυασμό με όλα, χωρίς εξαίρεση, τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν τα διάδικα μέρη, αποδείχτηκαν κατά την κρίση του Δικαστηρίου τούτου, τα ακόλουθα: Με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου (δύμηνης διάρκειας) η εναγομένη προσέλαβε τον ενάγοντα στις 7.2.1989 ως εργάτη-βοηθό χειριστή μηχανημάτων, προκειμένου να τον απασχολήσει στο εργοστάσιο κατασκευής μεγάλων σιδηροκατασκευών που διατηρεί στον Ασπρόπυργο Αττικής. Ο ενάγων κατά το χρόνο της προσλήψεώς του ήταν τελειόφοιτος του τμήματος μηχανολόγων ΤΕΙ Λάρισας, ωστόσο όμως ήταν άπειρος γιατί δεν είχε εργασθεί μέχρι τότε σε άλλη παρόμοια εργασία. Γι' αυτό και η εναγομένη του είχε αναθέσει να σημειώνει με κιμωλία στις λαμαρίνες τα σημεία για την ηλεκτροσυγκόλληση.

Παράλληλα όμως τον απασχολούσε και σε διάφορες βοηθητικές εργασίες ανάλογα με τις παρουσιαζόμενες ανάγκες. Στην απογευματινή βάρδια της 17ης Φεβρουαρίου 1989 η εναγομένη απασχολούσε τον ενάγοντα ως βοηθό στις μανούβρες που ήταν απαραίτητες για τη μετακίνηση σιδηροδοκών με γερανοφόρα. Συγκεκριμένα, ενώ ο χειριστής της εναγομένης χειριζόταν με τηλεχειρισμό τη γερανοφόρα και ο βοηθός του κρατούσε και κατηύθυνε (μανουβράριζε) τις μεταφερόμενες σιδηροδοκούς από το πίσω μέρος, ο ενάγων έκανε το ίδιο από το εμπρόσθιο τμήμα των σιδηροδοκών.

Οι σιδηροδοκοί ανυψώνονταν με τη γερανοφόρα λίγο περισσότερο από μισό μέτρο και μεταφέρονταν 20 μέτρα περίπου για να εναποθηκευθούν σε ανοικτό χώρο. Κατά την εκτέλεση όμως αυτής της εργασίας, η εναγομένη δεν είχε λάβει και δεν τηρούσε τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας που προβλέπουν και επιβάλλουν τα άρθρα 662 ΑΚ και 114 § γ' εδ. β' του από 13-22.3.1934: Συγκεκριμένα κατά το "κουμαντάρισμα" της σιδηροδοκού, ήτοι εργασίας πάντοτε δύσκολης και αρκετά επικίνδυνης, δεν χρησιμοποιούσε όπως έπρεπε, σχοινιά που να δένονται στην άκρη της δοκού, ώστε οι εργαζόμενοι να βρίσκονται σε απόσταση από το μεταφερόμενο φορτίο. Περαιτέρω, ενώ η εργασία αυτή εξακολουθούσε και μετά την επέλευση της νύκτας και συγκεκριμένα μετά τις 18.00 της παραπάνω ημερομηνίας, δεν φρόντισε ώστε να υπάρχει επαρκής φωτισμός στο χώρο εργασίας, αλλά ο φωτισμός καλυπτόταν μόνο από δύο λαμπτήρες που ήταν σε απόσταση 15 μέτρων από το χώρο εκείνο. Ακόμη, είχε αναθέσει την επικίνδυνη αυτή εργασία στον άπειρο ενάγοντα, ενώ παράλληλα δεν είχε φροντίσει ώστε να υπάρχει εργοδηγός κατά τη διάρκεια αυτής της βάρδιας για να κατευθύνει με κατάλληλες οδηγίες την εκτέλεση αυτής της εργασίας. Έτσι, στις 18.45' της ημέρας αυτής και ενώ η παραπάνω εργασία μεταφοράς των σιδηροδοκών εξελισσόταν με τον τρόπο που προεκτέθηκε, ο προαναφερόμενος χειριστής της γερανογέφυρας χειριζόταν εκείνη τη στιγμή με τηλεχειρισμό τη γερανογέφυρα και μετέφερε ένα σιδηροδοκό ύψους 50 εκατοστών του μέτρου, πάχους 30 εκατοστών και μήκους 12 μέτρων σε ύψος λίγο περισσότερο από μισό μέτρο και σε απόσταση 20 μέτρων. Και κατά τη μεταφορά αυτής της σιδηροδοκού οι μανούβρες γίνονταν με τα χέρια από το πίσω μέρος από τον "Χ" και από το εμπρόσθιο από τον ενάγοντα. Όταν η σιδηροδοκός έφτασε στον προορισμό της, ο χειριστής της γερανογέφυρας προέβη στους απαραίτητους χειρισμούς για να την κατεβάσει και την εναποθέσει στο έδαφος. Ωστόσο όμως κατά τους χειρισμούς αυτούς δεν κατέβαλε τη δέουσα προσοχή που όφειλε και μπορούσε να καταβάλει έτσι ώστε να γίνει ομαλά αυτή η εναπόθεση. Συγκεκριμένα δεν βεβαιώθηκε αν το έδαφος ήταν απόλυτα ομαλό και ακόμη δεν φρόντισε ώστε ν' απελευθερώσει την αρπαγή που συγκρατούσε τη δοκό την κατάλληλη στιγμή και με τον ενδεχόμενο τρόπο. Σ' αυτό βέβαια συνέβαλε και η προαναφερόμενη έλλειψη επαρκούς φωτισμού. Έτσι, πριν ακόμη η δοκός πατήσει το έδαφος, απελευθερώθηκε από την αρπαγή, και έπεσε πλάγια πάνω στο αριστερό πόδι του ενάγοντος, ενώ ο "Χ" πρόλαβε και πήδησε πάνω στη δοκό με αποτέλεσμα να τραυματισθεί στα χέρια του. Στο σημείο αυτό ο χειριστής αιφνιδιάστηκε και προσπάθησε ανεπιτυχώς να ξανανεβάσει τη δοκό, με αποτέλεσμα αυτή να σηκωθεί σε μικρό ύψος και να ξαναπέσει στο πόδι του ενάγοντος. Αυτό είχε ως συνέπεια το βαρύτερο τραυματισμό του ενάγοντος. Συγκεκριμένα, ο ενάγων υπέστη: Επιπλεγμένο κάταγμα-εξάρθρωση αριστεράς ποδοκνημικής με διατομή οπισθίας κνημιαίας αρτηρίας και ραχιαίας του ποδός αρτηριακών και φλεβικών στελεχών. Μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο "ΚΑΤ" όπου παρέμεινε για νοσηλεία μέχρι της 7.3.1989. Εκεί του έγινε χειρουργική ανάταξη του κατάγματος-εξάρθρωματος με εξωτερική οστεοσύνθεση, καθαρισμός με καθετήρα "focarty" της οπισθίας κνημιαίας αρτηρίας και τοποθέτηση φλεβικού αυτομοσχεύματος με τελικό πλάγια αναστόμωση της οπίσθιας κνημιαίας.

Στη συνέχεια νοσηλεύθηκε στο 401 ΓΝΣΝΑ γιατί κατά το χρόνο του τραυματισμού του υπηρετούσε ακόμη τη στρατιωτική του θητεία. Συγκεκριμένα βρισκόταν σε άδεια απολύσεως ενός μηνός και μετά έξι ημέρες από τη λήξη της θα έπαιρνε το απολυτήριό του από το Στρατό. Στο ΓΣΝΑ νοσηλεύθηκε μέχρι τις 30.6.1989. Εξήλθε με διάγνωση εξιτηρίου που έχει ως εξής: "Ανοικτό επιπλεγμένο κάταγμα αμφισφύριο 3ου βαθμού (αρ.) ποδοκνημικής και ανοικτό κάταγμα (αρ.) ποδός. Κάκωση (αρ.) οπίσθιας κνημιαίας αρτηρίας τελικό πλάγιο φλεβικό μόσχευμα αλλαχού αποκατάσταση. Εκτεταμένη απώλεια ολικού πάχους δέρματος εξωραχιαίας επιφάνειας (αρ.) ποδός και έξω-έσω σφυρού". Και μετά την έξοδό του από το στρατιωτικό νοσοκομείο ο ενάγων εξακολούθησε να υποβάλλεται σε φυσικοθεραπεία και φαρμακευτική αγωγή. Με τη 1642/25.10.1989 απόφαση του Διευθυντή του ΙΚΑ του απονεμήθηκε προσωρινή σύνταξη ενός έτους (28.9.1989 έως 30.9.1990) με ποσοστό αναπηρίας 51%. Το παραπάνω ατύχημα οφείλεται στις προαναφερόμενες παραλείψεις των αρμοδίων καταστατικών οργάνων της εναγομένης και στον πιο πάνω περιγραφόμενο κακό χειρισμό της γερανογέφυρας από το χειριστή που η ενάγουσα είχε προστήσει στην εργασία αυτή. Ο ενάγων δεν βαρύνεται με οποιαδήποτε υπαιτιότητα.

Συνεπώς, ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι ο ενάγων βαρύνεται για την επέλευση του ατυχήματος με συνεπαιτιότητα που φθάνει στο 50%, έπρεπε να απορριφθεί ως κατ' ουσίαν αβάσιμος. Σύμφωνα με όλα αυτά, η εκκαλούμενη απόφαση που δέχθηκε ότι αποδείχτηκαν τα παραπάνω πραγματικά περιστατικά και με βάση αυτά έκρινε ότι η εναγομένη βαρύνεται με αποκλειστική υπαιτιότητα για την επέλευση του ατυχήματος, απορρίπτοντας έτσι τον πιο πάνω περί συνυπαιτιότητας ισχυρισμό της, δεν έσφαλε κατά την εκτίμηση των αποδείξεων. Επομένως,

οι πρώτος και δεύτερος λόγοι της κρινόμενης εφέσεως της εναγομένης που υποστηρίζουν τα αντίθετα είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι.

Από τα προαναφερόμενα αποδεικτικά μέσα, αποδείχτηκαν ακόμη και τα εξής: Ο ενάγων γεννήθηκε το 1965 και μοναδικό του εισόδημα ήταν η αμοιβή της εργασίας του. Αλλά και η εναγομένη δεν βρίσκεται σε καλή οικονομική κατάσταση. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τους ισολογισμούς της τελευταίας πενταετίας, αυτοί κλείνονται με ζημίες που κυμαίνονται μεταξύ 40.000.000 και 180.000.000 δραχμών και ακόμη βαρύνεται με κατασχέσεις και προσημειώσεις της περιουσίας της. Ωστόσο όμως συνεχίζει την οικονομική της δραστηριότητα. Με βάση όλα αυτά, το Δικαστήριο τούτο, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις προεκτιθέμενες περιστάσεις του τραυματισμού του ενάγοντος, την επί μακρῶ χρονικό διάστημα νοσηλεία του, το βαθμό της αναπηρίας (51%) που υπέστη σε ηλικία μόλις 24 ετών, την επαγγελματική και οικονομική κατάσταση των διαδίκων μερών και την κοινωνική θέση του ενάγοντος κρίνει ότι ο ενάγων υπέστη από τον τραυματισμό του ηθική βλάβη και δικαιούται χρηματική ικανοποίηση. Το ποσό δε της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης με βάση όλα αυτά τα κριτήρια, πρέπει να καθορισθεί σε 400.000 δραχμές. Έτσι, η εκκαλούμενη απόφαση που καθόρισε το ποσό της χρηματικής ικανοποίησης σε 300.000 δραχμές έσφαλε σε βάρος του ενάγοντος. Επομένως ο τέταρτος λόγος της εφέσεως της εναγομένης που υποστηρίζει ότι το ποσό αυτό έπρεπε να είναι μικρότερο του ποσού των 300.000 δραχμών που επιδικάστηκε είναι αβάσιμος και απορριπτέος. Επίσης αβάσιμος και απορριπτέος είναι και ο τρίτος και τελευταίος λόγος της εφέσεως της εναγομένης με τον οποίο αυτή παραπονείται κατά της εκκαλουμένης απόφασης για εσφαλμένη απόρριψη του ισχυρισμού της περί αποσβέσεως της ένδικης αξιώσεως του ενάγοντος λόγω εξοφλήσεως. Συγκεκριμένα είχε ισχυρισθεί η εναγομένη ότι σε εξόφληση της αξιώσεως του ενάγοντα για χρηματική του ικανοποίηση κατέβαλε σ' αυτόν 201.015 δραχμές και έτσι αποσβέστηκε ολικώς άλλως μερικώς αυτή η απαίτησή του. Επικαλέστηκε δε και επικαλείται και τώρα για απόδειξη αυτού του ισχυρισμού της την από 14.9.1989 δήλωση του ενάγοντος. Η δήλωση αυτή έχει ως εξής: "Ο υπογεγραμμένος δηλώνω ότι τα χρήματα που έλαβα με τις από 14.9.1989 αποδείξεις ύψους διακοσίων μιας χιλιάδων δέκα πέντε 201.015 δρχ.), δεν ανταποκρίνονται σε πραγματική μου απασχόληση στην Εταιρεία, αλλά τα έλαβα ως οικονομική ενίσχυση και ικανοποίηση, λόγω του ατυχήματός μου". Από τη δήλωση όμως αυτή δεν αποδεικνύεται ότι το παραπάνω ποσό δόθηκε για την επικαλούμενη από την εναγομένη αιτία και συγκεκριμένα για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Άλλο δε αποδεικτικό στοιχείο που να ενισχύει αυτή την άποψη της εναγομένης ούτε η ίδια επικαλείται ούτε προκύπτει από το φάκελο της δικογραφίας. Σωστά λοιπόν η εκκαλούμενη απέρριψε αυτόν τον ισχυρισμό. Ύστερα από όλα αυτά πρέπει, μετ' απόρριψη της εφέσεως της εναγομένης και κατά παραδοχή της εφέσεως του ενάγοντος με την οποία παραπονείται γιατί του επιδικάστηκε ποσό μικρότερο από εκείνο που ζητεί με την αγωγή του, να εξαφανιστεί η εκκαλουμένη απόφαση, η οποία, όπως ήδη εκτέθηκε, έσφαλε ως προς τον καθορισμό του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης. Στη συνέχεια, πρέπει να κρατηθεί η υπόθεση για εκδίκαση από το Δικαστήριο τούτο, ώστε, κατά μερική παραδοχή της αγωγής, να επιδικασθεί στον ενάγοντα το ποσό των 400.000 δραχμών, με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής.

Η εναγομένη, ως εν μέρει ηττημένη, πρέπει να καταδικασθεί σε μέρος των δικαστικών εξόδων και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας (άρθρ. 178 § 1 και 183 Κ.Πολ.Δ.).